

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Poláchem v právní věci žalobkyně: J. L., bytem, zastoupené JUDr. Stanislavem Brhelem, advokátem se sídlem Masarykovo nám. 18, Hodonín, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1/376, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 09.03.2017, č.j. MPSV-2017/55392-921, sp.zn. SZ/MPSV-2017/31432-921,

t a k t o :

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 09.03.2017, č.j. MPSV-2017/55392-921, sp.zn. SZ/MPSV-2017/31432-921, **se zrušuje a věc se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 12.342,- Kč, a to do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobkyně, JUDr. Stanislava Brhela, advokáta se sídlem Masarykovo nám. 18, Hodonín.

O d ů v o d n ě n í

I.

Vymezení věci

Žalobkyně se domáhala zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž bylo podle ustanovení § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“),

zamítnuto její odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Brně (dále jen „správní orgán I. stupně“) ze dne 18.01.2017, č.j. UPCR-HO-2016/56862-00152422/1 (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“).

Prvostupňovým rozhodnutím bylo podle ustanovení § 2, § 8, § 9, § 33, § 38 odst. 1, § 45 odst. 2, § 51 odst. 1, 7 a § 75 e) zákona č. 111/2006 Sb., zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPHN“), rozhodnuto o vzniku a povinnosti vrácení přeplatku dávky doplatek na bydlení za měsíce 02/2014 až 08/2014 v celkové výši 42.849,- Kč. Správní orgán I. stupně takto rozhodl s odůvodněním, že na základě žádosti o součinnost sdělil Finanční úřad pro Jihomoravský kraj, územní pracoviště v Hodonín (dále jen „FÚ“), že pan L. Č. (otec dcery žalobkyně) si uplatňoval na dceru V. (jejíž matkou je žalobkyně) za zdaňovací období let 2011, 2012, 2013, 2014 a částečně i v roce 2015 daňové zvýhodnění. Podmínkou pro toto daňové zvýhodnění však je, že dítě žije s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti. Dle správního orgánu I. stupně tak měl být pan Č. společně posuzovanou osobou u dávek pomoci v hmotné nouzi nejméně od 01.01.2011. Správní orgán I. stupně dne 13.06.2016 obdržel písemné vyjádření od pana Č., ve kterém uvedl, že žalobkyně pobírala dávky pomoci v hmotné nouzi neoprávněně, neboť neuváděla, že s panem Č. od roku 2000 do srpna roku 2015 žili jako druh a družka společně v jedné domácnosti. Správní orgán I. stupně konstatoval, že dávka byla přiznána a její výše stanovena na základě nepravdivých, neúplných nebo zkreslených údajů, a to za měsíce 2/2014 až 08/2014.

Proti prvostupňovému rozhodnutí podala žalobkyně odvolání, ve kterém uvedla, že tvrzení pana Č. je nepravdivé a pan Č. je nevěrohodná osoba. K tomu odkázala na prohlášení pana Č., ve kterém uvedl, že spolu nikdy nežili jako druh a družka ve společné domácnosti. Správní orgán I. stupně měl dle žalobkyně k dispozici stanovisko pana Č. ze dne 25.05.2015, kde tento jednoznačně konstatoval, že se žalobkyně ve společné domácnosti nežije, neboť v ní žije s panem P. Rovněž poukázala na vyjádření paní Š., R. a pana P., které spolu se stanoviskem pana Č. přiložila k podanému odvolání. Dále uvedla, že její tvrzení může potvrdit pan J. B., bytem

Napadeným rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobkyně a prvostupňové rozhodnutí potvrdil. Dospěl k závěru, že správní orgán I. stupně postupoval správně, pokud pana Č. zařadil jako osobu společně posuzovanou do okruhu společně posuzovaných osob. Pan Č. uplatněním daňového zvýhodnění na dceru V. ve smyslu ustanovení § 35c a

§ 21e odst. 3 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“), prohlašoval, že s ní žije ve společně hospodařící domácnosti. Jednoznačně pak situaci vyjasnil ve svém podání ze dne 09.03.2016. Rovněž v podání ze dne 08.12.2016 uvedl,

že s dcerou V. žil ve společné domácnosti. Vzhledem k tomu správní orgán I. stupně zařadil pana Č. jak osobu společně posuzovanou do okruhu společně posuzovaných osob pro účely dávky příspěvku na živobytí ve smyslu ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) a c) zákona

č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZŽEM“). Správní orgán I. stupně rozhodnutím ze dne 11.01.2017, č.j. UPCR-HO-2016/56861-00152422/1, rozhodl o vzniku povinnosti vrácení přeplatku dávky příspěvek

na živobytí za měsíce 02/2014 až 08/2014, neboť dospěl k závěru, že tato dávka byla žalobkyni vyplácena na základě nepravdivých, neúplných nebo zkreslených údajů. Toto rozhodnutí bylo následně žalovaným potvrzeno. Podle ustanovení § 33 odst. 2 ZPHN je podmínkou nároku na doplatek na bydlení získání nároku na příspěvek na živobytí. Žalobkyni byl za období 02/2014 až 08/2014 příspěvek na živobytí vyplacen neprávem, a tudíž nesplňovala za toto období ani podmínku nároku na doplatek na bydlení. Žalobkyně byla ve výzvě ze dne 14.11.2016 poučena, že jestliže nebudou požadované doklady ve smyslu ustanovení § 49 ZPHN ve lhůtě doloženy, bude vyčíslen přeplatek na dávce, neboť správní orgán nebude mít všechny podklady pro stanovení výše dávky. Obdobně byl ve výzvě poučen i pan Č. Správní orgán I. stupně se dle žalovaného situací žalobkyně zabýval dostatečně, neboť spisová dokumentace obsahovala důkazní prostředky nezbytné ke zjištění stavu věci. Žalobkyně si nepochybně byla vědoma toho, že příspěvek na živobytí a následně i doplatek na bydlení přijímá na základě nepravdivých, neúplných nebo zkreslených údajů. Žalovaný po prostudování spisové dokumentace dospěl ke shodnému závěru jako správní orgán I. stupně, tj. na dávce doplatek na bydlení vznikl přeplatek za měsíce 02/2014 až 08/2014 a žalobkyně je povinna jej vrátit. Správní orgán I. stupně přistoupil k vyčíslení přeplatku v plné výši vyplaceného doplatku na bydlení za jednotlivé měsíce, neboť jak i žalobkyni informoval, při nedoložení požadovaných dokladů neměl všechny podklady pro stanovení případné výše dávky v jednotlivých měsících. Správní orgán I. stupně dle žalovaného neuvedl dostatečně jasně a přehledně důvod vzniku přeplatku dávky doplatku na bydlení, který žalovaný spatřoval v nesplnění podmínky ustanovení § 33 odst. 2 ZPHN, tedy získání nároku na příspěvek na živobytí. Žalovaný následně prvostupňové rozhodnutí potvrdil, když odůvodnění rozhodnutí doplnil. Skutečnosti uvedené v odvolání poté nebylo dle žalovaného možné zohlednit.

II. Obsah žaloby

Žalobkyně nejprve uvedla, že ve svém odvolání poukazovala na vyjádření pana Č. ze dne 25.05.2015. Pan Č. přitom uvedl, že s ní nežije ve společné domácnosti a naopak vede společnou domácnost s panem P., který je odkázán na jeho pomoc. Současně uvedl, že o osobě žalobkyně nemá žádné informace, a bytové jednotky, které se nachází v jednom domě, mají oddělené vchody, přičemž pan Č. do domácnosti žalobkyně nevstupuje. Z tohoto prohlášení tedy plyne, že pan Č. s ní nežil ve společné domácnosti a nemohl tak být společně posuzovanou osobu u dávek pomoci v hmotné nouzi. Prvostupňové rozhodnutí je rovněž v rozporu s vyjádřením paní Š., R. a pana P.

Žalobkyně dle svého názoru předložila dostatek důkazů, které svědčí o tom, že prvostupňové rozhodnutí je nesprávné a nelze tedy po ni požadovat vrácení přeplatku.

Žalobkyně dále namítala, že je třeba odmítnout i hodnocení důkazů žalovaným. Nelze souhlasit s tvrzením žalovaného, že jednoznačným důkazním prostředkem je uplatňované daňové zvýhodnění ze strany pana Č. Pokud pan Č. uplatňoval daňové zvýhodnění, pak neměla žádnou možnost mu v tom zabránit a o této skutečnosti se dozvěděla až v samotném řízení. Pokud pan Č. se žalobkyní nežil ve společné domácnosti a

současné uplatňoval daňové zvýhodnění, je zřejmé, že z jeho strany docházelo k obcházení zákona. Nedocházelo však k tomu, že by žalobkyni byla přiznána dávka na základě nepravdivých, neúplných nebo zkreslených údajů jí sdělených. Správní orgány tedy vycházely z nevěrohodných důkazů, neboť nelze jednoznačně tvrdit, že pan Č. měl být hodnocen jako společně posuzovaná osoba. Vyjádření pana Č. není věrohodné, neboť dne 25.05.2015 uvedl, že společnou domácnost se žalobkyní nevede. Ve svém dalším vyjádření ze dne 13.06.2016 však toto tvrzení změnil a naopak prohlásil, že se žalobkyní žijí jako druh a družka a vedou společnou domácnost. Na základě takového důkazu nelze rozhodnout, že pan Č. má být společně posuzovanou osobou, a že žalobkyně nemá nárok na dávky v hmotné nouzi. Správní orgány považovaly uplatňované daňové zvýhodnění panem Č. za jednoznačný důkazní prostředek, ačkoliv je zřejmé, že jeho jednání bylo v rozporu se zákonem. Z provedeného dokazování naopak plyne, že žalobkyně nežila s panem Č. ve společné domácnosti, nebyl to její druh, a přesto si uplatňoval uvedený nárok. Správní orgány měly vyvodit důsledky z jednání pana Č., a nikoliv dospět k závěru, že pan Č. je společně posuzovaná osoba, a tudíž žalobkyně nemá nárok na dávky v hmotné nouzi. Žalobkyně neporušila zákona a dávky jí byly vypláceny na základě pravdivých, úplných a nezkrivených údajů.

Závěrem proto žalobkyně navrhla, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

Žalovaný ve svém vyjádření především uvedl obdobné skutečnosti jako v napadeném rozhodnutí. Dle jeho názoru byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu nezbytném pro soulad úkonu s požadavky uvedenými v právních předpisech. Žalovaný proto navrhl, aby krajský soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

IV. Replika žalobkyně

V replice žalobkyně zejména uvedla, že pan Č. se několikrát vyjadřoval k otázce, zda spolu se žalobkyní žili jako druh a družka, vedli společnou domácnost a společně se starali o nezletilou dceru. Při hodnocení důkazů však vzal žalovaný v úvahu pouze ty důkazy, které svědčily v neprospěch žalobkyně a vyjádření pana Č. ze dne 25.05.2015 zcela pominul.

K vyjádření pana Č. uvedla, že si nedovede představit vyhrožování panu Č., neboť měří 190 cm a je fyzicky zdatný.

Pro žalovaného bylo zcela dostačující, že si pan Č. uplatnil daňové zvýhodnění. Dospěl pak k závěru, že žalobkyně s otcem dítěte vede společnou domácnost a společně se starají o dceru. Tento závěr je zcela nelogický, neboť pan Č. ve svém vyjádření ze dne

08.12.2016 uvedl, že spolu nikdy neměli společné jmění, společně nehosподаřili, pouze společně platili to, co se týkalo jejich dcery. Současně však uvedl, že s ním žalobkyně bydlela v nájmu na základě nájemní smlouvy. Pokud by žalobkyně skutečně vedla s panem Č. společnou domácnost, pak není zřejmé z jakého důvodu by s ním uzavírala nájemní smlouvu a zavázala se platit nájemné. Není možné s někým žít ve společné domácnosti a přitom společně nehosподаřit. Žalovaný tedy hodnotil pana Č. jako společně posuzovanou osobu, ačkoliv dle jeho vyjádření se žalobkyní nikdy neměl společné jmění a společně nehosподаřili.

Žalobkyně rovněž zdůraznila, že důkazy prokazující její tvrzení žalovaný odmítl, neboť nejsou důkazním prostředkem dle správního řádu. Dle názoru Ústavního soudu však je možné za důkaz považovat vše, co nějakým způsobem souvisí s projednávanou věcí a může být podkladem pro vydání rozhodnutí.

Ani nezkoledování domu na adrese, na více bytových jednotek, nemůže mít vliv na skutečnost, že žalobkyně měla pronajatou část tohoto domu, kterou užívala samostatně na základě nájemní smlouvy. Na základě důkazů, které žalobkyně předložila nebo označila, nebylo prokázáno, že žila ve společné domácnosti s panem Č.

V.

Posouzení věci krajským soudem

Žaloba byla podána v zákonné dvouměsíční lhůtě (§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního – dále jen s.ř.s.), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s.ř.s.) a jde o žalobu přípustnou (zejména § 65, § 68 a § 70 s.ř.s.).

Napadené rozhodnutí žalované krajský soud přezkoumal v řízení podle části třetí, hlavy II, dílu 1, § 65 a následujících s.ř.s. v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s.ř.s.), ověřil přitom, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s.ř.s.).

Soud ve věci rozhodl bez nařízení jednání za splnění zákonných podmínek (§ 51 odst. 1 s.ř.s.).

Krajský soud v Brně dospěl k závěru, že žaloba je důvodná. Soud při svém rozhodování vyšel z následujících skutečností, úvah a závěrů.

Úkolem soudu v projednávané věci bylo posouzení, zda postup žalované byl v souladu s platnými právními předpisy a zda napadené rozhodnutí žalované nebylo vydáno v rozporu se zákonem.

Soud si u žalovaného vyžádal správní spis a po přezkoumání skutkového a právního stavu dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Podle ustanovení § 2 odst. 1 ZPHN se pro účely posuzování stavu hmotné nouze příjmy a sociální a majetkové poměry osoby, která žádá o dávku, posuzují společně s příjmy a sociálními a majetkovými poměry dalších osob. Okruh těchto společně posuzovaných osob se posuzuje podle zákona o životním a existenčním minimu, pokud tento zákon nestanoví jinak.

Podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) a c) ZZEM se společně pro účely tohoto zákona, není-li dále stanoveno jinak, posuzují a) rodiče a nezletilé nezaopatřené děti, c) rodiče a 1. nezletilé děti, které nejsou nezaopatřené, 2. zletilé děti, pokud tyto děti společně s rodiči užívají byt a nejsou společně posuzovány s jinými osobami podle písmene b) nebo d).

Podle ustanovení § 35c odst. 1 ZDP poplatník uvedený v § 2 má nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s ním ve společně hospodařící domácnosti na území členského státu Evropské unie nebo státu tvořícího Evropský hospodářský prostor (dále jen "daňové zvýhodnění") ve výši 15 204 Kč ročně na jedno dítě, 19 404 Kč ročně na druhé dítě a 24 204 Kč ročně na třetí a každé další dítě, pokud neuplatňuje slevu na dani podle § 35a nebo § 35b. Poplatník o daňové zvýhodnění sníží daň vypočtenou podle § 16, případně sníženou podle § 35, § 35ba. Daňové zvýhodnění může poplatník uplatnit formou slevy na dani, daňového bonusu nebo slevy na dani a daňového bonusu. Je-li v jedné společně hospodařící domácnosti více vyživovaných dětí poplatníka, posuzují se pro účely tohoto ustanovení dohromady.

Podle ustanovení § 21e odst. 4 ZDP se společně hospodařící domácností pro účely daní z příjmů rozumí společenství fyzických osob, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby.

Podle ustanovení § 35c odst. 6 ZDP se za vyživované dítě poplatníka pro účely tohoto zákona považuje dítě vlastní, osvojenec, dítě v péči, která nabazuje péči rodičů, dítě, které přestalo být u tohoto poplatníka z důvodu nabytí plné svéprávnosti nebo zletilosti v pěstounské péči, dítě druhého z manželů, vlastní vnuk nebo vnuk druhého z manželů, pokud jeho rodiče nemají dostatečné příjmy, z nichž by mohli daňové zvýhodnění uplatnit, pokud je a) nezletilým dítětem, b) zletilým dítětem až do dovršení věku 26 let, jestliže mu není přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně a 1. soustavně se připravuje na budoucí povolání; příprava na budoucí povolání se posuzuje podle zákona o státní sociální podpoře, 2. nemůže se soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, nebo 3. z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost.

Podle ustanovení § 33 odst. 2 ZPHN je podmínkou nároku na doplatek na bydlení získání nároku na příspěvek na živobytí. Doplatek na bydlení lze přiznat s přihlédnutím k jejím celkovým sociálním a majetkovým poměrům také osobě, které příspěvek na živobytí nebyl přiznán z důvodu, že příjem osoby a společně posuzovaných osob přesáhl částku živobytí osoby a společně posuzovaných osob, ale nepřesáhl 1,3násobek částky živobytí osoby a společně posuzovaných osob.

Podle ustanovení § 49 odst. 1 písm. a) ZPHN jsou žadatel o dávku, příjemce i společně posuzované osoby povinni osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, na její

výši nebo výplatu a na výzvu se osobně dostavit k příslušnému orgánu pomoci v hmotné nouzi, nebrání-li tomu těžko překonatelné překážky, zejména zdravotní stav.

Podle ustanovení § 49 odst. 2 ZPHN je příjemce dávky povinen *a) písemně oznámit orgánu pomoci v hmotné nouzi změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši nebo výplatu, a to do 8 dnů ode dne, kdy se o těchto skutečnostech dozvěděl, b) vyhovět výzvě orgánu pomoci v hmotné nouzi, aby osvědčil skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu, a to ve lhůtě do 8 dnů ode dne doručení výzvy, neurčil-li orgán pomoci v hmotné nouzi delší lhůtu.*

Podle ustanovení § 49 odst. 3 ZPHN je osoba společně posuzovaná *povinná v souvislosti s řízením o dávce a) osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu, b) písemně ohlásit orgánu pomoci v hmotné nouzi změny ve skutečnostech, které osvědčila podle písmene a).*

Podle ustanovení § 49 odst. 5 ZPHN *nesplní-li osoba uvedená v odstavcích 1 až 4 ve lhůtě stanovené příslušným orgánem povinnosti uvedené v odstavcích 1 až 4, může být po předchozím upozornění žádost o dávku zamítnuta, výplata dávky zastavena, nebo dávka odejmuta.*

Podle ustanovení § 51 odst. 1 ZPHN *jestliže příjemce dávky přijímal dávku, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že tato dávka byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší částce, než náležela, nebo jestliže dávka byla přiznána nebo její výše stanovena na základě nepravdivých, neúplných nebo zkreslených údajů, sdělených příjemcem, je povinen částky neprávem přijaté vrátit.*

Podle ustanovení § 51 odst. 2 ZPHN *jestliže osoba společně posuzovaná s příjemcem dávky způsobila, že dávka byla poskytována neprávem, ačkoliv to musela z okolností předpokládat, je povinná neoprávněně poskytnuté částky vrátit.*

Jak vyplývá z obsahu napadeného, jakož i prvostupňového, rozhodnutí, jakož i spisové dokumentace vedené k osobě žalobkyně ve věci doplatku na bydlení, vycházely správní orgány obou stupňů při svém rozhodování s ohledem na provázanost nároku na doplatek na bydlení na splnění požadavků pro příspěvek na živobytí (ve smyslu ustanovení § 33 odst. 2 ZPHN) rovněž ze spisové dokumentace vedené k osobě žalobkyně ve věci příspěvku na živobytí u správního orgánu I. stupně a žalovaného pod č.j. 2482/2014/VNMZ, resp. sp. zn. SZ/MPSV-2017/34458-921. S ohledem na skutečnost, že krajskému soudu byla tato spisová dokumentace žalovaným předložena do spisu vedeného u zdejšího soudu pod sp. zn. 32 A 21/2017, z procesní ekonomie tuto spisovou dokumentaci vedenou k osobě žalobkyně u příspěvku na živobytí využil i pro nyní posuzovaný doplatek na bydlení, neboť tato je pro posouzení důvodnosti žaloby nezbytná. Ze správních spisů vedených k osobě žalobkyně ve věci dávky pomoci v hmotné nouzi příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení zjistil soud následující relevantní skutečnosti.

Žalobkyně podala dne 29.09.2010 žádost o příspěvek na živobytí, ve které jako ostatní společně posuzované osoby označila dcery K. a V. a syna P. Jako adresu užívaného

bytu uvedla adresu V čestném prohlášení ze dne 08.10.2010 uvedla, že nežije ve společné domácnosti s panem Č.. Čestné prohlášení podepsala žalobkyně i pan Č., a jejich podpisy byly opatřeny ověřovací doložkou pro legalizaci.

Dne 25.03.2011 žalobkyně předložila Smlouvu o nájmu ze dne 01.03.2011, uzavřenou mezi panem Č. a panem P. Na základě této smlouvy měl pan P. v pronájmu rodinný dům na adrese, se dvěma bytovými jednotkami se samostatnými vchody. Dne 23.03.2012 doložila dodatek k této nájemní smlouvě ze dne 01.03.2012. Dle něj byla smlouva o pronájmu uzavřena na dobu neurčitou. Dne 25.03.2011 předložila Smlouvu o podnájmu ze dne 01.03.2011, uzavřenou s pronajímatelem panem P. Na základě této smlouvy měla žalobkyně v podnájmu bytovou jednotku v rodinném domě s příslušenstvím na adrese Bytovou jednotku tvořil samostatný vchod do bytové jednotky, tři obytné vybavené pokoje, kuchyň a sociální zařízení. Žalobkyně se zavázala hradit za podnájem částku 5.000,- Kč měsíčně.

Dne 17.07.2013 byla do spisu založena Darovací smlouva ze dne 08.01.2007, dle které žalobkyně darovala dům na adrese panu Č. V Protokolu o ústním jednání ze dne 17.07.2013, č.j. MPSV-UP/4098177/13/VNM, k tomu žalobkyně uvedla, že z důvodu exekucí není možné dům přepsat formálně v katastru nemovitostí, nicméně se již necítí být vlastníkem nemovitosti, neboť dům darovala panu Č., který splácí exekuční příkazy.

Součástí spisu je dále Záznam ze sociálního šetření provedeného za účelem ověření skutečností rozhodných pro posouzení nároku na dávky hmotné nouze ze dne 05.08.2013, č.j. 6088/2010/VNM. K bytové situaci je v něm uvedeno, že žalobkyně žije v podnájemním vztahu v rodinném domě na adrese, když má k dispozici kuchyň, obývací pokoj, ložnici, další pokoj a koupelnu. Dne 29.09.2010 byl do spisu založen náskres místností v pronajaté části domu, vytvořený žalobkyní, dle kterého se v přízemí nachází předsíň, obývací pokoj s kuchyní a WC s koupelnou, v I. nadzemním podlaží poté dětský pokoj, ložnice a WC.

Předvoláním ze dne 04.03.2016, č.j. 2016/11034-00152422, byla žalobkyně předvolána k podání vysvětlení ke správnímu orgánu I. stupně. Dle Protokolu z ústního jednání ze dne 14.03.2016, č.j. 22757/2016/VNM, tak z doručeného rozhodnutí žalovaného, č.j. MPSV-2016/5986-921, vyplynulo, že dne 11.06.2016 obdržel správní orgán I. stupně na základě součinnosti sdělení od FÚ, dle kterého pan Č. uplatňoval v přiznáních k dani z příjmů fyzických osob za roky 2011, 2012, 2013 a 2014 daňové zvýhodnění na dceru V. Žalobkyně byla proto předvolána za účelem upřesnění okruhu společně posuzovaných osob. K tomu žalobkyně uvedla, že od ledna 2012 do srpna 2014 neuváděla do okruhu společně posuzovaných osob pana Č., neboť s ním nežila a nikdy spolu nežili. Nikdy neměli žádné společné peníze. Pan Č. je vlastníkem domu na, avšak v době nastěhování žalobkyně v něm nebydlel. Žalobkyně nevěděla přesně, kdy se pan Č. do domu nastěhoval, ale musel tam zajistit péči o tehdy jednoho člověka. Potom si dům pronajal pan P., který bydlel v části domu. Dům je rozdělený na dvě bytové jednotky. Nájemníci, o které se pan Č. stará, a jeho přítelkyně, bydlí v jedné bytové jednotce. Žalobkyně žije v největším pokoji se sociálním zařízením v druhé části domu a má samostatný vchod. Od počátku měla s panem Č., později s panem P., sepsanou nájemní, resp. podnájemní smlouvu. Fakt, že si pan Č. uplatňoval daňové zvýhodnění na dceru,

žalobkyně věděla, ale nic mu nepodepsala. Pan Č. jí tvrdil, že má nárok na daňové zvýhodnění, protože jej každý den dcera navštěvuje a on ji také živí. Rodný list dcery měl k dispozici. Jednou žalobkyně podepsala na FÚ, že ona sama si slevu na společnou dceru neuplatňuje. Paní se jich však neptala, zda společně žijí a hospodaří.

Dne 25.04.2016 bylo správnímu orgánu I. stupně doručeno Sdělení k žádosti o součinnost, č.j. 2045460/16/3010-50521-707023, ve kterém FÚ sdělil, že pan Č. uplatnil daňové zvýhodnění na dítě, dceru V., v přiznáních k dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2011, 2012, 2013 a 2014. V roce 2015 si daňové zvýhodnění uplatnil po dobu 11 měsíců.

Dne 13.06.2016 bylo do správního spisu zaevidováno vyjádření pana Č. ze dne 09.03.2016, kterým chtěl napravit chybu týkající se přeplatku příspěvku na bydlení, pomoc v hmotné nouzi a rodičovského příspěvku, jež byly vypláceny jeho družce (žalobkyni). Pan Č. byl přesvědčen, že žalobkyně si je nechala vyplácet neoprávněně, neboť neuváděla skutečnost, že od roku 2000 do srpna roku 2015 spolu tvořili pár a žili společně v jedné domácnosti. Pan Č. jakož i paní Š. a pan P. takto konal pod pohrůzkou a psychickým nátlakem, neboť žalobkyně je agresivní osoba, která umí manipulovat s lidmi. Přesvědčila jej i pana P. k sepsání nájemní, resp. podnájemní smlouvy. Po celou dobu vedli společnou domácnost on a žalobkyně, když pečovali o paní Š., R. a pana P. Každý přispíval na chod domácnosti a placení výdajů. Od srpna roku 2015 spolu se žalobkyní nežijí. 19.09.2015 žalobkyně odcestovala do Anglie za prací a zanechala mu dceru na starost.

Žalobkyni byla následně prostřednictvím jejího zástupce zaslána Výzva ze dne 14.11.2016, č.j. UPCR-HO-2016/52021-00152422, dle které měla doplnit doklady o výši měsíčních příjmů za období od 01.01.2014 do 31.07.2014 společně posuzované osoby pana Č., prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech společně posuzované osoby pana Č. a doklad o samostatně výdělečné činnosti společně posuzované osoby pana Č. Žalobkyně byla rovněž poučena o tom, že pokud uvedené doklady nepředloží, vyčíslí správní orgán přeplatek na dávce, neboť nebude mít všechny podklady pro stanovení výše dávky. Přípisem ze dne 21.11.2016 žalobkyně k výzvě sdělila, že požadované doklady nemá k dispozici a tyto může sdělit jenom pan Č. Rovněž sdělila, že s panem Č. nikdy nevedla společnou domácnost a společně nehospodařili. V období od 01.01.2014 do 31.07.2014 žila ve společné domácnosti s dcerou V. a synem P. a pobírala přídavky na děti, příspěvek na bydlení a dávky hmotné nouze.

Panu Č. byla posléze zaslána Výzva totožného obsahu, a to dne 06.12.2016 pod č.j. UPCR-HO-2016/54931-00152422. V reakci na výzvu ze dne 07.12.2016 pan Č. uvedl, že se žalobkyní nikdy neměli společné jmění, ani společně nehospodařili. Nestaral se, kde bere finanční prostředky na své živobytí. Každý z nich měl své zdroje příjmu a žili si za své vlastní peníze. Společně platili jen to, co se týkalo jejich dcery. Navíc žalobkyně u něj žila v nájmu, ale nájemné neplatila v plné výši. Na dceru si uplatňoval daňové zvýhodnění, neboť s ním žila ve společné domácnosti. Dále sdělil, že co se týče vyživování, pak nemůže se žalobkyní patřit mezi společně posuzované osoby.

Dne 20.12.2016 bylo žalobkyni doručeno Oznámení o zahájení správního řízení ze dne 19.12.2016, č.j. 48668/2016/VNM, ve věci přeplatku dávky příspěvku na živobytí,

kterým byla žalobkyně mj. poučena ve smyslu ustanovení § 36 odst. 1, 2 a 3 správního řádu.

Správní orgán I. stupně ve svém rozhodnutí mj. uvedl, že ze sdělení FÚ má za jednoznačně prokázané, že pan Č. měl být společně posuzovanou osobou u dávek pomoci v hmotné nouzi nejméně od data 01.01.2011 a neměl být vyloučen z okruhu společně posuzovaných osob. Žalobkyně poté nesplnila svou povinnost, kterou jí správní orgán stanovil ve výzvě, a vzhledem k této skutečnosti byl přeplatek vyčíslen v plné výši.

Proti prvostupňovému rozhodnutí podala žalobkyně odvolání, ve kterém uvedla, že tvrzení pana Č. je nepravdivé, přičemž pan Č. je nevěrohodná osoba. K tomu odkázala na prohlášení pana Č., ve kterém uvedl, že spolu nikdy nežili jako druh a družka ve společné domácnosti. Správní orgán I. stupně měl dle žalobkyně k dispozici stanovisko pana Č. ze dne 25.05.2015, kde tento jednoznačně uvedl, že se žalobkyní ve společné domácnosti nežije, neboť v ní žije s panem P. Rovněž poukázala na vyjádření paní Š., R. a pana P., které spolu se stanoviskem pana Č. přiložila k podanému odvolání. Žalobkyně dále uvedla, že její tvrzení může potvrdit pan J. B., bytem

O podaném odvolání poté žalovaný rozhodl tak, jak bylo specifikováno blíže v textu tohoto rozhodnutí, přičemž odvolání žalobkyně jako nedůvodné zamítl.

Z provedené rekapitulace vyplývá, že v nyní posuzované věci se primárně jedná o posouzení otázky, zda žalobkyně v rozhodném období byla osobou žijící pouze se svými dětmi, či naopak bydlela rovněž společně s otcem své dcery V., panem Č., a zda měl být tedy pan Č. v rozhodném období ve smyslu ustanovení § 4 ZŽEM považován za společně posuzovanou osobu. Jinými slovy řečeno, zda byla dávka doplatku na bydlení, resp. rovněž příspěvku na živobytí, žalobkyni přiznána na základě pravdivých a nezkreslených údajů, či naopak. Žalovaný přitom povinnost žalobkyně vrátit přeplatek na dávce doplatku na bydlení odvozoval právě od nezískání nároku na příspěvek na živobytí v období od 02/2014 do 08/2014 jakožto podmínky pro zákonné vyplacení doplatku na bydlení.

Podle názoru zdejšího soudu z důkazů provedených ve správním řízení nevyplývá jednoznačně závěr, který byl zaujat správními orgány. Skutkový stav tak, jak jej správní orgány zjistily a z něhož vycházely při vydání svých rozhodnutí, nemá dle názoru soudu dostatečnou oporu ve spisové dokumentaci.

Dle ustanovení § 3 správního řádu *nevyplývá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2.* V citovaném ustanovení se projevuje základní zásada materiální pravdy, dle které je správní orgán obecně povinen zjistit ex offio stav věci bez důvodných pochybností, aniž by se přitom omezoval pouze na tvrzení jednotlivých účastníků řízení (žalobkyně). Správní orgán je tedy povinen si opatřit jednotlivé podklady a důkazy, na základě kterých je schopen posoudit stav projednávané věci tak, aby o tomto nevznikaly důvodné pochybnosti. Pro zjištění skutečného stavu věci přitom správnímu orgánu slouží nejenom důkazy, nýbrž taktéž podklady pro vydání rozhodnutí (ustanovení § 50 správního řádu), mezi něž patří rovněž podklady od jiných správních orgánů nebo orgánů veřejné moci. Naplnění zásady

materiální pravdy vyžaduje, aby skutková stránka věci byla zjištěna dostatečně ve vztahu k řádnému posouzení a uplatnění zejména zásad legality, přiměřenosti a předvídatelnosti rozhodnutí správních orgánů. Pouze v takovém případě lze považovat skutkový stav za dostatečně zjištěný (SKULOVÁ, J. in Skulová, J. a kol. Správní právo procesní. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. s. 71). Lze rovněž odkázat na významnou úlohu zásady vyšetřovací, dle které je správní orgán *povinen zjistit všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu. V řízení, v němž má být z moci úřední uložena povinnost, je správní orgán povinen i bez návrhu zajistit všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i neprospěch toho, komu má být povinnost uložena* (§ 50 odst. 3 správního řádu).

Podle názoru soudu sdělení FÚ lze sice považovat za jistou indicii vedoucí správní orgán k pochybnostem, nicméně nejedná se o důkazní prostředek samospasný a nevylučující možnost opačného stavu věci. I závěry vyplývající ze sdělení FÚ je nepochybně třeba dále prověřit a prokázat dalšími důkazními prostředky, a to především za situace, kdy existuje více skutkových verzí posuzované věci. Pro vyhodnocení otázky, zda měla být žalobkyně posuzována mj. společně s panem Č. (tedy zda s panem Č. žila ve společné domácnosti), není rozhodující, že si pan Č. formálně uplatňoval na společnou dceru V. daňové zvýhodnění v daňových přiznáních, když je nadto reálně možné, že žalobkyně o takovém jednání pana Č. nebyla vyrozuměna a nemohla jej tedy ani nikterak ovlivnit. Rozhodné je totiž pouze prokázání skutečnosti, zda fakticky ve vytykaném období, tj. v období od února 2014 do srpna 2014, žila s panem Č. ve společné domácnosti či nikoliv. Rozhodující je tedy toliko skutečný, nikoli formální stav, neboť ten se může od faktického stavu i poměrně výrazně lišit (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30.11.2012, č.j. 4 Ads 2/2012-18). Nadto je třeba poznamenat, že ze správního spisu nevyplývá, že by panem Č. tvrzené skutečnosti pro potřeby uplatnění daňového zvýhodnění na dceru V. byly ze strany FÚ ověřovány. Nelze tedy vyloučit, že ze strany pana Č. byly tyto skutečnosti v daňových přiznáních za rozhodná období uplatňovány a tvrzeny pouze po formální stránce zcela účelově, avšak bez návaznosti na faktický stav, tj. na faktickou bytovou situaci, navíc se tak mohlo dít bez vědomí žalobkyně.

Správní orgány přitom následně uzavřely, že závěry sdělené FÚ podporovalo rovněž vyjádření pana Č., doručené správnímu orgánu I. stupně dne 13.06.2016. Ve vyjádření prohlašoval, že se žalobkyní dlouhodobě od roku 2010 do srpna roku 2015 tvořili pár, žili jako druh a družka v jedné domácnosti. Nikterak se však nevypořádaly se skutečností, že obsahem správního spisu bylo vícero prohlášení pana Č. týkajících se uspořádání vztahu mezi ním a žalobkyní, přičemž tyto byly vzájemně rozporné. V čestném prohlášení ze dne 08.10.2010 pan Č. prohlásil, že se žalobkyní nežije ve společné domácnosti. Ve svém vyjádření ze dne 13.06.2016 poté tvrdil pravý opak, jak bylo specifikováno výše. Ve svém přípisu k výzvě správního orgánu I. stupně ze dne 07.12.2016 pak uvedl, že jej nelze považovat za společně posuzovanou osobu se žalobkyní ve smyslu vyživování. Z tohoto posledního vyjádření nadto nebylo bezpochyby zřejmé, zda pan Č. skutečně se žalobkyní sdílel společnou domácnost. Správní orgán I. stupně se k tomuto rozporu v jednotlivých vyjádřeních pana Č. nikterak nevymezil. Žalovaný v napadeném rozhodnutí obecně uvedl, že vyjádření pana Č. ze dne 07.12.2016 považoval za účelové, když jednoznačný důkazní prostředek bylo uplatňované daňové zvýhodnění. Takový přístup však není možné ve smyslu výše nastíněných zásad správního řízení (zásada materiální pravdy a zásada vyšetřovací) přijmout. Pan Č. totiž v průběhu správního řízení

opakovaně správním orgánům nabízel rozdílné skutkové verze jeho vztahu a uspořádání se žalobkyní, což již samo o sobě působí velmi účelově a nepochybně to vypovídá o hodnověrnosti takové osoby, která se ke změně svých dosavadních vyjádření uchýlí až po zjištění FÚ o možné nepravdivosti jeho tvrzení při uplatňování daňového zvýhodnění. Za takové situace měla být ze strany správních orgánů vyvinuta aktivita s cílem potvrdit jednu z nabízených verzí pana Č., a to například při jeho výpovědi při nařízeném ústním jednání. V jejím průběhu by přitom správní orgány mohly (na rozdíl od neosobní písemné výpovědi) objasnit rozpor v jednotlivých vyjádřeních pana Č., posoudit jeho osobnost a následně rovněž zhodnotit jeho věrohodnost a relevanci jeho vyjádření.

Nelze ani odhlédnout od toho, že to byla právě žalobkyně, která byla v průběhu správního řízení ve svých vyjádřeních poměrně konzistentní a také na podporu svých tvrzení navrhovala řadu důkazů. Tyto však správní orgány (především poté žalovaný) bez bližšího zdůvodnění neprovedly a ani se jimi nezabývaly. Správní orgány rovněž konkrétním a přezkoumatelným způsobem nesdělily, na základě jaké úvahy vyhodnotily tvrzení pana Č. za relevantnější nežli tvrzení žalobkyně.

Žalobkyně přitom k odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí přiložila čestná prohlášení pana Č. a paní Š., R. a pana P. ze dne 25.05.2015 (osoby rovněž žijící na adrese, ze kterých vyplývalo, že žalobkyně nežije s panem Č. ve společné domácnosti. Taktéž poukázala na to, že správní orgán I. stupně by měl mít tato prohlášení k dispozici již z předcházejícího řízení. Žalovaný však k tomuto návrhu žalobkyně pouze obecně uvedl, že čestné prohlášení není důkazním prostředkem podle ustanovení § 53 - § 57 správního řádu, a tudíž jej nelze zohlednit. Dle ustanovení § 51 odst. 1 správního řádu však platí, že *k provedení důkazů lze užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Jde zejména o listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek.* Takto vymezený výčet je však pouze demonstrativní, tedy jako podklad rozhodnutí jistě může sloužit i písemnost zde neuvedené, a to rovněž čestné prohlášení (srov. k tomu ustanovení § 53 odst. 5 správního řádu a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24.05.2006, č.j. 1 Afs 77/2005-43). Čestné prohlášení je tak možné minimálně považovat za listinu zachycující určitý projev vůle dané osoby a nelze jej bez dalšího pominout, jak to učinil žalovaný. Samotné předložení takové listiny obsahující popis určitých skutečností, které mohou být rozhodné, nezavazuje správní orgány povinnosti takové osoby vyslechnout jako svědky, a to u ústního jednání za dodržení všech příslušných procesních ustanovení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13.12.2007, č.j. 8 As 12/2006-51). Přestože žalobkyně mohla provedení těchto důkazů navrhnout dříve, bylo s ohledem na výše uvedenou zásadu materiální pravdy především odpovědností správních orgánů učinit tak z úřední povinnosti a provést např. důkaz výsledkem těchto svědků, tj. paní Š., R. a pana P., čímž by se prokázala správnost projevu vůle uvedeného v předložených čestných prohlášeních. Z vyjádření žalobkyně i pana Č. bylo přitom zřejmé, že tyto osoby na adrese, rovněž žijí a jejich výpověď tudíž mohla být zásadní při objasnění skutkového stavu. Jejich výpovědi by mohlo dojít mj. k vyřešení otázky, proč a za jakých okolností uzavírala žalobkyně s panem Č. a panem P. nájemní, resp. podnájemní smlouvy, jaké bylo uspořádání rodinného domu aj. Žalobkyní předložená čestná prohlášení byla nadto viditelně označena razítkem správního orgánu I. stupně, což bylo v souladu s tvrzením žalobkyně, že tato čestná prohlášení měly správní orgány k dispozici již mnohem dříve,

avšak nijak s nimi nenaložily. Správní orgány nebyly v tomto směru aktivní a nedostatečně se spokojily s vyjádřením FÚ a rozpornými sděleními pana Č.

Žalovaný v rozhodnutí v této souvislosti uvedl, že správní orgán I. stupně se z důvodu pochybností v okruhu společně posuzovaných osob zaměřil na užívání jednotlivých místností v rodinném domě na adrese, neboť osoby žijící v domě uváděly v průběhu doby různé informace o užívání místností, vedení společné domácnosti i poskytování péče. Žalovaný zde odkázal na jakési sociální šetření ze dne 16.03.2015, na základě kterého vznikly správnímu orgánu I. stupně pochybnosti o správnosti okruhu společně posuzovaných osob, avšak záznam o průběhu tohoto zmiňovaného šetření není obsahem správního spisu, přičemž správní orgán I. stupně ani žalovaný ve svých rozhodnutích nikterak konkrétně neuvedly, jaké skutečnosti byly v průběhu sociálního šetření zjištěny, co jednotlivé osoby žijící na předmětné adrese sdělily, případně jaké konkrétní závěry z toho byly vyvozeny. Soud proto nemohl tyto skutečnosti nikterak, byť s pomocí obsahu správního spisu, ověřit. Správní orgány ve svých rozhodnutích vůbec nezmínily závěry sociálního šetření provedeného v rodinném domě na adrese, dne 05.08.2013. Ze záznamu o tomto sociálním šetření přitom není seznatelné, že by v jeho průběhu byly správními orgány zjištěny byť sebemenší nestandardní skutečnosti, které by je vedly k pochybnostem stran pravdivosti a úplnosti tvrzení žalobkyně ohledně její bytové situace a sdělení okruhu společně posuzovaných osob. Jestliže tedy správní orgán I. stupně ve svém rozhodnutí tvrdil, že pan Č. měl být společně posuzovanou osobou již od 01.01.2011, neodpovídá takový závěr zjištěním uvedeným v záznamu o sociálním šetření z roku 2013, ze kterého nebylo patrné, že by správnímu orgánu vznikly pochybnosti co do osob žijících se žalobkyní ve společné domácnosti. Ani tento rozpor tedy nebyl správními orgány nijak vysvětlen.

Žalobkyně dále ve svém odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí navrhovala provedení důkazu výslechem pana J. B., bytem, který měl potvrdit, že s panem Č. nežila ve společné domácnosti. S tímto návrhem na provedení důkazu se žalovaný nikterak nevypořádal, i když by mohl vést k řádnému objasnění skutkového stavu a potvrzení či vyvrácení verze nabídnuté žalobkyní či panem Č. Soud zde odkazuje na závěry rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 26.02.1993, sp. zn. 6 A 48/92, SJS 27/0, SP č. 27/1994, dle kterých: „Z odůvodnění rozhodnutí musí být seznatelné, proč správní orgán považuje námitky účastníka za liché, mylné nebo vyvrácené, které skutečnosti vzal za podklad svého rozhodnutí, proč považuje skutečnosti předestírané účastníkem za nerozhodné, nesprávné, nebo jinými řádně provedenými důkazy za vyvrácené, podle které právní normy rozhodl, jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů a jaké úvahy jej případně vedly k uložení sankce v konkrétní výši. Z odůvodnění správního rozhodnutí musí jednoznačně vyplývat, že se správní orgán posuzovanou věcí zabýval, neopomenul žádné účastnické námitky a přihlédl i k námitkám strany druhé. Užité argumenty a úvahy správního orgánu nesmí vzbudit pochybnosti o jeho nezávislosti a odbornosti. Z odůvodnění musí plynout vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. Pokud by tomu tak nebylo, rozhodnutí by bylo nepřezkoumatelným, neboť by nedávalo dostatečné záruky pro to, že nebylo vydáno v důsledku libovůle.“ Žalovaný v napadeném rozhodnutí neuvedl byť jen sebeobecnější poznámku stran hodnocení takto navrhovaného důkazu, čímž by dal konkrétně a dostatečně najevo např. vyhodnocení takového důkazu jakožto neúčelného či nadbytečného.

Správní orgán byl tedy v posuzovaném případě povinen bez důvodných pochybností zjistit, zda žalobkyně žila v rozhodné době ve společné domácnosti mj. s panem Č. či nikoliv, neboť se jednalo o skutečnost nezbytnou pro posouzení vzniku jejího nároku na přiznání dávky příspěvku na živobytí v předmětném období. Toto však správní orgán I. stupně (ani žalovaný) neučinil, když pouze obecně bez bližšího zdůvodnění a především důkazního podepření uzavřel, že pan Č. měl být posuzován společně se svou nezletilou dcerou a žalobkyní, když si na společnou dceru dlouhodobě uplatňoval daňové zvýhodnění, což rovněž dokládal svým vyjádřením. Soud zde odkazuje i na závěry rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, sp. zn. 30 Ca 221/2000, ve kterém bylo uvedeno: *„Správní orgán je povinen zjistit před vydáním rozhodnutí přesně a úplně skutečný stav věci. Není přitom vázán jen návrhy účastníků řízení a s ohledem na zásadu materiální pravdy musí stav věci zjistit spolehlivě i za jejich případné nečinnosti.“* Rovněž Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 24.09.2003, č.j. 2 A 1105/2002-OL-22, konstatoval: *„Rozhodne-li správní orgán i přes přetrvávající nejasnosti o skutečnostech rozhodných pro přiznání nároku, způsobené tím, že navrhovatel nepředložil doklad osvědčující jím tvrzený nárok, poruší tím povinnost zjistit přesně a úplně skutečný stav věci.“*

V posuzovaném případě vyplýval žalovanému ze soustředěných důkazů (sdělení FÚ o uplatňování daňového zvýhodnění na dceru V. panem Č., opakovaná a vzájemně rozporná vyjádření pana Č., vyjádření žalobkyně, smlouva o nájmu a podnájmu, zpráva ze sociálního šetření ze dne 16.03.2015) a podkladů pro vydání rozhodnutí rozpor, zda žalobkyně v rozhodné době žila s panem Č. ve společné domácnosti či nikoliv. Tyto rozpory a neúplnosti bránily potřebnému zjištění skutečného stavu věci. Žalovaný tedy dostatečně a bezrozporně nezjistil skutkový stav, přičemž žalobkyně sama předložila či navrhla správním orgánům dostatečné podklady potvrzující její verzi skutkového děje.

Jestliže přitom měly správní orgány za to, že svou povinnost zjistit skutečný stav věci naplní prostřednictvím výzvy žalobkyni a panu Č. k doplnění požadovaných údajů ze dne 14.11.2016 a 06.12.2016, nemůže soud s touto úvahou souhlasit. Správní orgán I. stupně nesprávně požadoval (a to především za zřetelně vyhocené situace vztahu mezi ní a panem Č.), aby tato dokládala správnímu orgánu požadované informace o panu Č., které lze považovat za ryze soukromého charakteru. Ani osoby spolu skutečně žijící ve společné domácnosti běžně informacemi takového charakteru o svých partnerech nedisponují. Nadto správní orgán I. stupně měl za to, že pan Č. se žalobkyní žil ve společné domácnosti a jednalo se o společně posuzovanou osobu, ačkoliv žalobkyně konstantně tvrdila pravý opak. Správní orgány sice mají dle ustanovení § 49 ZPHN oprávnění vyžadovat doklady přímo po subjektech, které jimi disponují a tyto mají povinnost je poskytnout. Nicméně toto ustanovení nestanovuje správnímu orgánu povinnost údaje vyžadovat vždy u daných subjektů, a postup závisí na úvaze správního orgánu. Jak uvedl Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 19.04.2016, č.j. 6 Ads 219/2015-30: *„Taková úvaha samozřejmě nesmí být svévolná a správní orgán tak musí v každém individuálním případě zvažovat, zdali předmětná výzva není pro žadatele či příjemce nepřiměřeně zatěžující, šikanózní či bezúčelná.“* Dle názoru soudu žalobkyně vzhledem ke komplikovaným vztahům s osobou pana Č. nebyla schopna obstarat podklady, které se jej týkaly. Navíc ani sám pan Č. po výzvě nechtěl tyto správnímu orgánu I. stupně sdělit. Nelze jí poté přičítat k tíži, že pan Č., ačkoliv ve svém podání ze dne 13.06.2016 nabízel správnímu orgánu I. stupně součinnost

při prokazování nepoctivosti žalobkyně, tyto podklady následně odmítl správnímu orgánu I. stupně doložit. Tato skutečnost měla být pro správní orgány indicií dokládající hodnověrnost, spolehlivost a účelovost jednání a vyjádření pana Č. ve věci žalobkyně. Pokud měl tedy správní orgán I. stupně na základě zjištěných poznatků za to, že je pro posouzení dané věci nutné požadované doklady doložit, měl si je obstarat sám. Na žalobkyni však nebylo možné přenášet důkazní aktivitu (břemeno) ohledně osvědčení nároku na dávku, když opakovaně a razantně odmítala závěr, že by měl být pan Č. společně posuzovanou osobou. K prokázání těchto pochybností ohledně okruhu společně posuzovaných osob ve vztahu k osobě žalobkyně se přitom správním orgánům nabízela široká škála důkazů vyplývajících z obsahu jejího vyjádření a i vyjádření pana Č. v průběhu správního řízení (výslech osob spoluobývajících rodinný dům na adrese, výslech pana Č., výslech pana B.), k čemuž však správní orgány nesprávně nepřistoupily. Za situace, kdy ze strany správních orgánů nebylo bez důvodných pochybností prokázáno, že pan Č. skutečně v rozhodném období žil se žalobkyní ve společné domácnosti a měl tak být osobou společně posuzovanou, nebylo možné dále pokračovat ve správním řízení co do osvědčení skutečností rozhodných pro nárok na dávku a její výši s ohledem na další společně posuzovanou osobu (pana Č.). Z nesplnění povinnosti vyplývajících z předmětné výzvy nelze vyvozovat konsekvence ve smyslu vyčíslení přeplatku na dávce z důvodu nedostatku podkladů pro stanovení výše dávky.

Pouze nad rámec všeho výše uvedeného se soud vyjádřil k argumentaci žalovaného, dle které rodinný dům na adrese, nebyl zkolaudován na více bytových jednotek, což vedlo správní orgány k pochybnostem stran okruhu společně posuzovaných osob. K tomuto je potřeba uvést, že pojem bytu je třeba pro účely práva sociálního zabezpečení vykládat širěji, než je definován stavebně-právními předpisy, neboť účelem předpisů sociálního zabezpečení je pomoci osobám získat či udržet si lidsky důstojné bydlení. I za situace, kdy je z Katastru nemovitostí patrné, že rodinný dům není zkolaudován na více bytových jednotek, je třeba následně zkoumat, zda se v případě tvrzeného „bytu“ skutečně jedná o samostatnou a ucelenou jednotku se zvláštním vchodem, která je samostatně schopna plnit funkci bydlení, a to například prostřednictvím sociálního šetření. I když se žalovaný v napadeném rozhodnutí odvolává na sociální šetření správního orgánu I. stupně, jehož záznam není obsahem správního spisu (jak soud rozvedl již výše), nebyly závěry předmětného sociálního šetření ani úvaha správních orgánů jednoznačně a srozumitelně shrnuty v odůvodnění jejich rozhodnutí. Naopak ze záznamu ze sociálního šetření provedeného dne 05.08.2013 nevyplývalo, že by osoby provádějící toto sociální šetření pojalý jakékoli podezření stran tvrzení žalobkyně o rozdělení rodinného domu na adrese, na dvě samostatné bytové jednotky s vlastními přístupy.

Soud k věci závěrem uvádí, že je mu známo, že dle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu je obecně možné při vědomí dostatečné opory skutkových podkladů v obsahu správního spisu a při zjevné právní úvaze žalovaného slevit z nároků na dodržení jinak zcela oprávněných požadavků na obsah odůvodnění správního rozhodnutí (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.12.2011, č.j. 6 Ads 147/2011-137), avšak v nyní řešeném případě není možné nedostatek odůvodnění překonat. Zdejší soud si dovoluje konstatovat, že provádění důkazů je úkolem správních orgánů. Správní orgány jsou povinny přesně a úplně zjistit skutečný stav věci a za tím účelem si opatřit podklady pro vydání rozhodnutí. Volba, množství a druh prováděných důkazů je věcí správního

uvážení. Stejnou zásadou je ovládáno i následné hodnocení provedených důkazních prostředků. Logická a ničím nenarušovaná soustava vzájemně se doplňujících důkazů musí spolehlivě prokazovat všechny okolnosti, na základě kterých je pak učiněn příslušný právní názor. Tak tomu však v daném případě nebylo.

Lze tedy uzavřít, že za situace, kdy bylo napadené rozhodnutí o vrácení přeplatku dávky doplatku na bydlení vázáno na rozhodnutí správních orgánů o vrácení přeplatku dávky na živobytí ve smyslu ustanovení § 33 odst. 2 ZPHN, přičemž soud dovedl, že správní orgány ve věci vrácení přeplatku dávky na živobytí neměly pro své závěry zjištěn dostatečně skutkový stav opřený o soustavu provedených důkazů, nemohou logicky obstát ani na těchto závěrech stojící a padající napadené a prvostupňové rozhodnutí o vrácení přeplatku doplatku na bydlení.

Soud proto dospěl k závěru, že žalovaný v průběhu správního řízení nedostatečně zjistil skutkový stav, a proto je to v první řadě právě žalovaný, kdo musí najisto postavit skutkové okolnosti posuzovaného případu a řádně odůvodnit své rozhodnutí, přičemž musí přihlídnout rovněž k výše zmiňovaným důkazním návrhům žalobkyně. Úkolem soudů ve správním soudnictví je přezkum zákonnosti správních rozhodnutí a správního řízení. Správním soudům však nenáleží nahrazovat správní orgán při vyšetřování skutkových okolností pro správní rozhodnutí, neboť by tak nepřípustným způsobem zasáhly do činnosti správních orgánů (srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 6. 5. 2010, č. j. 1 A 48/2010-146).

S ohledem na výše uvedené nezbylo než napadené rozhodnutí zrušit.

VI. Závěr a náklady řízení

Ve smyslu ustanovení § 78 odst. 4 s.ř.s. krajský soud dále vyslovil, že se věc vrací žalovanému k dalšímu řízení, v němž je žalovaný vázán právním názorem vysloveným krajským soudem ve zrušujícím rozsudku (§ 78 odst. 5 s.ř.s.). V dalším řízení tedy bude nutno napravit vytýkaná procesní pochybení a v návaznosti na žalobcem uplatněné odvolací námitky opětovně přezkoumat zákonnost odvoláním napadeného prvostupňového správního rozhodnutí.

Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalobce měl ve věci plný úspěch, a proto má vůči žalovanému právo na náhradu nákladů řízení před soudem. Náklady řízení spočívají v nákladech právního zastoupení v celkové výši 12.342,- Kč dle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“). V daném případě se jedná o odměnu JUDr. Stanislava Brhela, advokáta, za zastupování v řízení před krajským soudem, a to za tři úkony právní služby (převzetí a příprava právního zastoupení, sepsání žaloby, sepsání repliky) dle ustanovení § 7, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) a d) advokátního tarifu ve výši 9.300,- Kč (3 x 3.100,- Kč); a dále o náhradu hotových výdajů ve výši 900,- Kč (3 x 300,- Kč). Vzhledem k tomu, že zástupce žalobce je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se

částka odměny za zastupování a náhrady hotových výdajů o částku 2.142,- Kč odpovídající příslušné dani z přidané hodnoty. Celkem se tedy jedná o částku 12.342,- Kč. Ke splnění uvedené povinnosti byla žalovanému stanovena přiměřená lhůta.

P o u ě n í: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 26. září 2018

JUDr. Petr Polách, v. r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
B. Z.